

Disputatio juridica inauguralis de heredibus instituendis

<https://hdl.handle.net/1874/345196>

DISPUTATIO JURIDICA
INAUGURALIS,
DE

HEREDIBUS INSTITUENDIS,

QUAM

FAVENTE TRI-UNO NUMINE,

Auctoritate Magnifici D. Rectoris,

JACOBI VALLAN,

M. D. Praxeos & Institut. Medicinæ Professoris Ordinarii,

NEC NON

*Amplissimi Senatus Academici consensu, Nobilissimaque
Facultatis JURIDICÆ Decreto,*

PRO GRADU DOCTORATUS,

Summisque in UTROQUE JURE Honoribus & Privilegiis
ritè ac legitimè consequendis,

Eruditorum examini subjicit

JOANNIS MARCUS LE MAIRE, Amstelod. Bat.

Ad diem 19. Januarii horâ locoque solitis.

TRAJECTI ad RHENUM,

Ex Officina FRANCISCI HALMA, Academiæ
Typographi, clō lōc xcii.

Nobilissimis, Amplissimis, Doctissimisque

V I R I S,

D. I S A A C O L E M A I R E,
Ecclesiæ Amstelodamensis Pastori Fi-
delissimo, Parenti, omni filiali obser-
vantia colendo.

D. D. J A C O B O L E M A I R E,
Juris utriusque Licentiatò, nuper ad
Serenissimum Regem Daniæ, Norve-
giæ &c. Delegato.

D. D. J A C O B O D E V O G E L A A R,
nuper Urbis Amstelodamensis à secre-
tis, illi patruo, huic Avunculo, omni
honore & studio observandis.

N E C N O N

D. J O A N N I V A N D E N B R O E C K,
J. U. D. gymnasii Amstelodamensis
Professori celeberrimo, de studiis meis
optime merito.

*Hasce Theses Inaugurales qua
par est reverentia*

offert & dedicat

J O A N N E S M A R C U S L E M A I R E

AUCT. & RESP.

DISPUTATIO JURIDICA

INAUGURALIS,

DE

Hereditibus instituendis.

THESIS I.

AD substantiam testamenti inter cætera quoque desideratur *heredis institutio*, usque adeo, ut illa sit quasi caput, & fundamentum ejus §. 34. *inst. de legat. l. 1. princ. ff. b. t. l. 19. de test. milit.* atque omne negotium, quod testamenti ordinandi gratia agitur, inter testatorem, & heredem agi creditur §. 10. *inst. de testam. ord.*, est autem heres successor in universum jus, quod defunctus tempore mortis habuit *l. 24. ff. d. V. S. l. 62. ff. b. t.* unde non erit necessarium, multis inquirere, quid sit illa, sed paucis tantum tradere, institutionem

4 DISPUTATIO JURIDICA

tionem heredis esse successoris designationem, vel per scripturam, vel vivæ vocis nuncupationem à testatore in testamento expressam, nec referre quibus verbis ille fuerit usus, modo ex iis satis liquido constet ipsius voluntatis intentio, balbutiente quamvis lingua à testatore prolata *l. 15. C. de testam.* qualis institutio, vel primi gradus est, & retinet tale nomen, vel secundi, ulteriorisve heredis in locum prioris deficientis, & vocatur *substitutio l. 43. §. 2. de vulg. & pupill. subst.* atque interdum institutioni in specie ita dictæ opponitur, ut in *l. 1. ff. eodem*, de illa pro viribus, hic agere fert animus, materiam substitutionis sub ea non explicaturus.

I I.

Institutio heredis vel liberæ electionis est, vel certis adstricta personis, illam Doctores communiter appellant *voluntariam*, quæ est extraneorum & proprie sub titulis *ff. Cod. & inst. de heredibus instituentis* exponitur, quando testator in infinitum, id est (Theophilo interprete) in definitum numerum, quos & quot velit heredes instituit, *§. 4. inst. hoc tit.* hanc *necessariam* vocant, puta eorum heredum, qui vel necessario instituendi, vel nominatim exheredandi sunt *l. 30. de liberis & posthumis hered. inst. l. 1. ff. de inj. & rupt. l. 4. C. de lib. prat. ex.* unde & vivo quoque Testatore quodammodo domini existimantur *§. 2. inst. de hered. qualitate & differ. l. 11. ff. de liber. & posth.* & jure quodam naturæ ipsis hereditas deberi dicitur *l. 3. C. quor. bonor. l. 7. ff. de bonis damnat. l. 15. ff. de*

ff. de inoff. testam. unde si & ipsi silentio prætereantur, totum testamentum adeò ipso jure erat nullum, ut nec legata, nec fideicommissa, nec libertates in eodem relicta valerent, *l. 8. §. 16. §. 17. l. 21. §. 2 l. 28. ff. de inoff. test.* cui tamen juri nonnullis derogatum videtur per *Auth. ex causa C. de lib. præt.* excerptam ab Irnerio ex *novella 115. cap. 3*, quam tamen ego litem, hic non facio meam, quandoquidem de prima tantum, nempe voluntaria heredis institutione, sequentia proponere decreverim; scilicet de personis, quæ heredes institui possunt, item de partibus hereditariis, ex quibus illas instituere permissum, & denique quâ formâ, vel de modis ipsis instituendi.

I I I.

Quantum ad personas; heredes instituere permissum est tam servos homines, quam liberos, inverfa triboniani elocutione *pr. inst. h. t.* enunciata *l. 31. §. 49. §. 1. ff. eod.* quales etiam existat in *l. 7. §. 8. ff. d. pact.* & *l. 6. ff. de V. S.* & quidem servos æquè alienos, ex persona dominorum *l. 31. ff. h. t.* ac proprios; hi namque simpliciter instituti pariter hereditate ac libertate fruuntur, *prim. inst. h. tit. l. penult. C. de servis necess. hered.* idque ex consequentia voluntatis, qua quos fecerint heredes, iis & libertatem destinasse præsumuntur domini; cum nemo, qui liber non sit, heres esse queat; hinc qui antecedens voluit, etiam necessarium consequens voluisse censetur *§. 2. inst. qui §. ex quib. caus. man.* excipe tamen servum adulterum suæ dominæ, hic

6 DISPUTATIO JURIDICA

etenim ab eadem nullo modo per testamentum honorari poterit *pr. inst. h. t.* quemadmodum nec idem ante sententiam ab adulterii rea poterat manumitti, ne quaestioni subducatur *d. pr. in f. l. 48. §. 2. ff. h. t. adde l. 12. §. 32. §. 1. ff. qui § a quib. manumit § l. 32. C. ad l. Jul. de adult.* qualem vero effectum hæc institutio, tam proprii, quam alieni servi habeat, constat *ex §. 1. inst. de hered. qualit. §. differt.* scilicet ut si creditoribus non satisfaceret bona testatoris nomine servi, acerbæ præconis voci subjicerentur, ne defunctus ignominia afficeretur; quin etiam hereditarius servus, jacente adhuc, neque adita etiamnum hereditate, institui potest, quia & cum servis hereditariis testamenti factio est. *§. 2. inst. h. t.* cujus dubitationis fundamentum in eo erat, quod ejusmodi servus, neque ex suo, neque ex domini, quem non habet, persona, hereditatis capax sit, quem scrupulum Tribonianus ibidem removet, docendo quod jacens, vel nondum adita hereditas, defuncti, non heredis futuri personam sustineat, *d. §. 2. adde l. 31. §. 1. ff. h. t. l. 34. §. 6. ff. d. acq. rer. dom.*

I V.

Inveniuntur etiam aliqui homines liberi qui heredes institui nequeunt, quos inter improbi ac instabiles *l. 18. §. 2. ff. qui Testam. facer* peregrini, qui jure civitatis non gaudent *l. 6. ff. §. 2. h. t. l. 1. pr. ff. ad l. falcid.* verum hi jure novo capaces habentur, cum Fredericus in *Auth. omnes peregrini C. comm.*

C. *comm. de succes.* peregrinis testamenti factionem restituerit; itemque indigni, qui ob aliquod delictum ab hereditate removentur, & quorum portio à fisco vindicatur *tot. tit. ff. de his quæ ut indignis, l. 1. § 2. §. 1. ff. de jure fisci, universitatibus, & collegiis licitis* (quamvis olim institui non poterant,) legata & hereditates relinqui posse docet *l. 12. C. de hered. inst. l. 1. C. de ff. ecclesiis* quamvis & ante constitutionem illam etiam jure pandectarum videatur inductum, ut & iisdem legata & fideicommissa præstari potuerint *l. 6. §. 4. l. 26. ff. ad sc. trib. l. 2. ff. de reb. dubiis l. 77. §. ult. l. 122. ff. pr. ff. de leg. 1.* unde & populo Romano non tantum viritum, sed & publicè à Julio cæsare in suo testamento hortos relictos legimus apud *Suet. in Julio cæs. cap. 84. propè finem.* quid vero de incertis personis statuendum sit, docet Justinianus *§. 26. § 27. in verbis non solum pr. hereditatib. inst. de legatis.*

V.

Haftenus de personis quæ institui possunt, sequitur, ut de partibus hereditariis dispiciamus; quæ quidem in re apud JCtos invaluit, ut inter terminos Juris appellatio *assis* reciperetur, ad significandam universam hereditatem, quod vocabulum usitatum (teste Triboniano) *in §. hereditas & inst. eod.* plerumque in duodecim partes dividitur, quarum singulæ ab uncia, usque ad assem sua fortiuntur nomina, quæ quidem enumeratio partium licet maximè recepta,

recepta, non tamen adeo erat perpetua, ut nunquam aliter institui queat, sed totidem uncia hereditatem constituunt, quot voluerit testator, unde si tribus heredibus institutis, singulis quadrantem hereditatis adscripserit, hic dodrans, seu novem uncia, assem conficient, è contra, si quatuor instituat, & è triente singulos, sedecim uncia in hereditate intelliguntur §. 7. *inst. b. t.* eò fine, ut vel novem vel sedecim uncia tantundem efficiant, quantum alias duodecim, conficientes assem; & prioribus continget jus accrescendi, posterioribus jus decrescendi; imo si unus è semisse instituat, totus as in semisse erit, *d. §. 5. inst. eod.* cum nemo pro parte testatus, & pro parte intestatus decedere possit, nisi miles *l. 7. ff. de R. J.* quæ de partibus assis dicta sunt, etiam de rebus certis accipienda, ut si testator ex re certa unum, vel plures nominaverit heredes, nihilque de reliqua hereditate addiderit, tum heredes scripti ex asse heredes intelliguntur *l. 1. §. 4. ff. de hered. inst.* quod si vero unum, vel plures ex re certa scripti sunt, alius vero ex parte assis, vel indefinitè, priores loco legatariorum habentur, & certis hisce rebus præceptis, reliquam hereditatem simpliciter scripto heredi relinquunt *l. 13. C. eod.* miles vero, aliter ac paganus, pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest *d. §. 5. inst. §. d. l. 7. ff. de R. J.* ideoque si unum è re certa, fundo nempe, vel domo heredem nominaverit, quantum ad residuum ejus patrimonium; intestatus creditur mortuus, *l. 6. ff. de testam. milit.*

Quodsi

V I.

Quodsi plures instituuntur heredes & quidem simpliciter, idest nullis partibus expressis, constat factis eos ex æquis partibus heredes esse §. 6. *inst. eod.* id est viriles habere partes, sin vero heredum partes velit inæquales, id testator exprimere debet *d. §. 6. inst.*

V I I.

Restat denique ut videamus de forma, vel modis instituendi, de quo §. 9. *inst. h. t.* agitur, & docetur heredis institutionem fieri posse vel pure, vel sub conditione, sed in diem, vel ex die ut nominetur heres, juris civilis ratio non patitur, quo qui semel factus est heres, amplius heres esse desinere non potest; quandoquidem heredis qualitas indelebilis est, & temporarium characterem non recipit, *l. 88. ff. h. t. l. 7. §. 10. ff. de minoribus*, proindè, qui semel factus est heres, non potest non statim incipere, nec unquam desinere defunctum repræsentare, nec magis quam ipse defunctus potuerit a certo tempore, vel ad certum tempus non esse quod fuerit, cum tempus non soleat mutare rerum naturam, neque tantum in ultimis voluntatibus, nec in actibus inter vivos exercere vim, ut per se idest ipso jure aliquid producat, finiat, vel suspendat, quapropter & nemo ex tempore, vel ad tempus ipso jure obligari poterit, cum tempus nusquam in jure nostro annumeretur modis

B

con-

constituendæ, vel finiendæ obligationis §. 2. & 3. *inst. de V. O.* ita & juri Romano adversabatur aliquem esse heredem nominatum, neque tamen pro herede haberi, quemadmodum contingeret heredi ex die instituto; sic e contra quoque idem jus non patitur aliquem esse, & haberi heredem, ac postea heredem esse definere, ita namque defunctum faceret testatum & intestatum contra *d. l. 7. ff. de R. J.*

V I I I.

Si tamen inveniatur à testatore certum tempus institutioni additum, illius adjectio vitiosa, & pro non adjecta habetur, §. 9. *inst. §. l. 34. ff. h. tit.* quod tamen accipe, ut tanquam superflua, & non expressa censeatur; non vero, ut universæ institutioni nocere dicatur, itemque de certo tantum die illud intellige, incertum namque diem heredis institutionem admittere certum est, veluti cum capere poteris heres esto, *l. 62. ff. h. t.* vel cum eris annorum 14. heres esto *l. 33. ff. de vulg. subst.* siquidem incertus dies merito locum conditionis obtinet, *l. 75. ff. de cond. & demonst. adco*, ut nihil differat *heredem instituam te, si navis ex Asia venerit, vel quo die venerit*, sub qua conditione heredem institui posse constat ex *d. §. 9. inst. eod.*

I X.

Qua de re antequam plenius agatur, prius illam definio, quod *conditio sit adjectio casus in futurum*

*collati, in cuius eventum aliquid suspenditur: vulgo quidem in præsens vel in præteritum concipi dicitur, sed magis figura verborum, quam vi ac potestate conditionis, utpote quæ vix naturam ejus habeat, nisi futurum tempus respiciat. l. 39. ff. de reb. cred. facit imperator in l. unica §. 7. C. de cad. toll. tres conditionum species, nempe quod alia sit casualis, alia potestativa, alia mixta, terminis, ut quibusdam videtur, parum latinis, quos tamen doctrinæ causa retinebimus; dummodo addamus casualem quandoque fortuitam appellari, quasi quæ ex solo eventu fortuito, idest, à casu, vel fortuna dependeat; potestativam quoque arbitrariam vocari, quæ in merum arbitrium confertur l. 13. ff. de acq. vel omitt. hered. mixtam, quæ partim in arbitrio, partim in potestate non est, verum etiam ab alterius potestate vel casu pendet, qualis est illa si *Corneliam uxorem duxeris.**

X.

Extraneum heredem sub omni, & qualibet honesta ac possibili conditione, quæ non prorsus facultate caret, institui posse, tum passim aliunde, tum ex §. 9. *inst. h. t. item ex d. l. unica de caduc. tol.* certum est; nec movet in contrarium, quod supra *thes. 7.* diximus heredem ex die certo institui non posse, per *l. 24. ff. de hered. inst. §. 9. inst. h. t.* cum hic cesset prohibitionis illius ratio ex *l. 7. ff. de R. J. desumpta*, nec metuendum sit, testatorem hoc casu partim testatum partim intestatum moriturum, quandoquidem, existente postea conditione, quamvis longo à morte testatoris

statoris intervallo, attamen retrahitur ad id tempus, ac proinde habetur; acsi adjecta non fuisset; quod si deficiat illa, neque existat postea. præsumitur testator ab initio statim intestatus decessisse *l. 8. pr. ff. de peric. & comm. rei vend.* suus tamen heres, qui in patria testatoris potestate est, proximumque in familia gradum obtinet, hoc modo & sub quacunque conditione institui nequit, sed tantum sub ea, quæ sit in ipsius potestate, non vero casuali, vel mixta *l. 4. ff. de hered. inst. l. ult. ff. de cond. & demonstr. l. 4. C. de inst. & subst.* cujus prohibitionis hæc videtur ratio, ne conditione, sub qua institutus erat filius deficiente, neque institutus, neque exheredatus videatur, atque ita parenti per indirectum liceret, quod directo ipsi non concedatur, puta filium sine causa, & quidem tacite ab hereditate sua excludere; quamobrem turpis vel impossibilis conditio, huic institutioni adjecta infirmitatem institutionem *l. 15. ff. de cond. inst.* & pro non scripta habetur, adeo ut filius, ea non obstante, perinde ad hereditatem sui patris admittatur, acsi impossibilis conditio ei adscripta non fuisset *l. 10. ff. b. t.*

X I.

Plures conditiones ex asse heredi conjunctum impostæ votum ipsius minimè implent, nisi omnibus paruerit, disjunctum vero si scriptæ sunt, sufficit cuilibet pareat, § *penult. inst. b. t.* qualis conjunctio censetur, quando copulative est concepta, disjunctum vero factam intelligamus ubi per particulam aut, si-

mu-

mulemve cumulantur conditiones , quæ si diversis testamenti partibus collocentur plures , ea quæ prius impletur institutionem præstat *l. 17. ff. de cond. inst.* diversum in legatis , in quibus novissima , seu postrema conditio operatur *l. 87. § seqq. ff. de cond. & demonstr.* cujus discriminis hæc videtur ratio , quod in institutione primam quam citissimè fieri voluisse præsumitur testator , ne intestatus decederet , quæ præsumptio in legatis cessat , ideoque in his testator ultimam conditionem adiciendo , reliquis censetur derogasse , & in novissima acquiescere , usque adeo , ut legatum in prima testamenti parte simpliciter , & purè , dein sub conditione eidem legatario relictum censetur conditionale *l. 89. ff. eod.* quod diversum obtinet in herede qui primo purè , postea sub conditione scriptus , attamen pure institutus habetur *l. 37. §. 1. ff. h. r.* nisi ex altera hereditatis parte purè , ex altera conditionaliter sit vocatus , tum enim ut hac fruatur , conditioni parere debet *l. 50. §. 5. ff. eod.*

X I I.

Tandem & illud observandum , quod mortuo ante conditionis existentiam , sub illa herede instituto , jus suum ad heredes non transmittat , quia id quod cessum non erat , hoc est ipsi nondum debebatur , heredi relinquere non potuit ; quod idem in legatis sub conditione relictis , nam & horum dies non cedit , nec prius debere incipiebat , quam conditio fuerit impleta , ut est notissimi juris ; per *tot. tit. ff. quando dies legat. cedat.* contrarium tamen obtinet in stipulatio-

ne conditionali, nam ex ea spes est debitum iri, eamque ipsam spem transmittimus in heredem, si priusquam conditio extiterit mors nobis contigerit, §. 4. *inst. de verb. obl.* siquidem ultimæ voluntates tantum voluntate unius ordinantur, qui testator non eadem, qua in legatarium, statum in heredem ejus voluntate & benevolentia movetur; nam plerumque ob meritum aliquod indulgentur, l. 9. 10. & *seqq. ff. pro socio:* contractus autem ex reciproca contrahentium conventionione fiunt, l. 3. §. 1. *ff. de pact.* qua non tantum nobis, verum etiam heredibus nostris caveamus, l. 8. *ff. de probat.*

COROLLARIA.

I.

Ususfructus pars dominii non est.

II.

Exheredato filio pater recte tutorem dat.

III.

Testamenta unico contextu ordinanda.

IV.

Mulier Scto Vellejano renunciat.

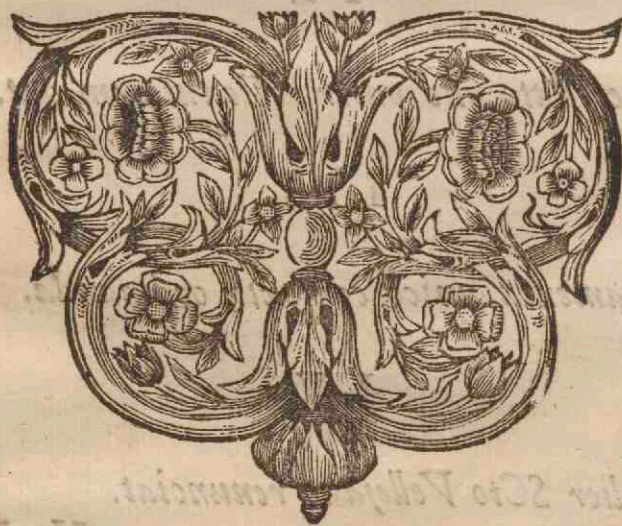
V. Fe-

V.

Filiusfamilias Macedoniano non dero-
gat.

COROLLARIA

FINIS.

V. F.